

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Професор д-р Таня Дъбева Филипова, Икономически университет-Варна; катедра "Икономика и организация на туризма"; научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризм, научна специалност "Икономика и управление /Туризм/"*

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност "Икономика и управление /Туризм/" в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: **Радостина Робертова Димитрова**
Тема на дисертационния труд: **Промени в туристическото предлагане в условията на глобализация**
Научен ръководител: **Професор д-р Таня Петрова Парушева**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед 426/18.02.2020 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра "Икономика на туризма", факултет "Икономика на инфраструктурата"* на УНСС *по професионално направление 3.8.Икономика, научна специалност "Икономика и управление /Туризм/"* съгласно Заповед на Ректора на УНСС №1064/28.04.2017 г. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 2017 - 2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Докторатът на Радостина Димитрова е с най-разпространената класическа структура от три отлично балансирани (всяка с обем от 55

страници) и логически систематизирани глави: теоретична, емпирична и конструктивна. Той е с обем от 199 страници, разпределени както следва: увод (7 с.), изложение в три глави (164 страници основен текст), заключение (5 с.), приложения (общо 8 с.) и използвана литература (8 с.). Научните илюстрации съдържат 4 таблици, 23 фигури, 11 графики. Посочената в библиографската справка научна литература е подбрана съобразно анализирания проблематика и според мен е достатъчна като обем - 196 заглавия. От тях 24 са на кирилица, 1 на испански език, 127 на английски език и 45 интернет източници. Изследователската тематика обективизира преобладаващия брой публикации на английски език, следвани от интернет позициите.

Предложеното изследване е изключително актуално поради превръщането на глобализацията в основно измерение на съвременния свят и икономика, включително и на туризма. Нейното влияние се разпростира върху всички елементи на системата на туризма като в областта на предлагането промените се регистрират повсеместно, а не само чрез глобалните корпорации. Също така посочената проблематика на ниво дестинация не е достатъчно систематизирана, и научно и емпирично осмислена в националната специализирана литература и секторните проучвания.

В тази връзка оценявам като подходящо подбрани и формулирани **предмета и обекта** на изследването.

На базата на предмета и обекта /процесът е представен графично от автора/ е формулирана **основната цел** на изследването, която оценявам като удачна. За нейното реализиране авторката си поставя 5 подробни и обосновани научно-изследователски задачи, които поетапно са реализирани. Правилно са формулирани също тезата, както и петте работни хипотези.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Предметът, обектът, целта, задачите, тезата са основа за избор на методология на изследването. Докторантката прилага традиционния за подобен род проучвания инструментариум като подборът и комбинацията на научните подходи и методи са подходящи. Авторката удачно решава емпиричните проучвания да се базират и на сравнителния метод между България и Гърция като туристически дестинации. Тя подробно аргументира избора си. Разработената отворена анкета е разпространена сред фирми, опериращи в туристическото предлагане в дестинация България и дестинация Гърция на български и английски език. Сред участниците са организатори на пътувания, посредници, оперативен и

изпълнителен персонал в хотелиерството и служители на авиолинии. Дълбочинните интервюта са проведени с представители на част от организациите, взели участие в проучването и ръководен персонал на туристически фирми. Проведените емпирични изследвания, респективно обработката на резултатите също са добре съчетани и удачно кореспондират с контекста на изследването и подпомагат изпълнението на поставената цел. Като се опира на комплексът от подходи и методи, авторката последователно решава научноизследователските задачи, което води до реализацията на поставената основна цел. Преди разработването на всеки елемент на доктората (глава, параграф, подпараграф) авторката накратко резюмира изложението, с което читателят много удачно се въвежда в проблематиката.

Основните научни резултати, постигнати от докторантката се свеждат до обогатяване на теоретичните постановки относно глобализационните процеси в туризма и влиянието им върху промените в туристическото предлагане.

Научно-приложните резултати са свързани с конкретни изследвания на туристическото предлагане на дестинации България и Гърция, респективно адаптирането му промените вследствие на глобализацията като водещо съвременно явление.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам изведените от докторантката в автореферата научни научно-приложни приноси. Като най-съществени откроявам:

1. Съставеният от авторката модел за управление на промените в туристическото предлагане в условията на глобализация, тъй като има универсален характер и е приложим за всяка дестинация;
2. Анализът и оценката на туристическото предлагане на дестинации България и Гърция, както и открояването на полезни добре практики;
3. Формулираните насоки и предложение за адаптиране към промените в туристическото предлагане на дестинации България и Гърция.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените публикации по дисертацията като брой (8) и структура : 4 статии (от които 1 на руски език, 3 - на английски) и 4 научни доклада (1на английски език), надхвърлят изискванията. Тези публикации кореспондират с тематиката на дисертацията като статиите

са издадени в научни издания, реферирани и индексирани в международни бази данни, а докладите - в колективни томове и са изнесени на представителни научни форуми.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем от 49 страници и коректно отразява характеристиките, структурата и съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критична бележка:

Дисертационният труд би спечелил, ако бъдат потърсени повече респонденти от туристическото предлагане като представители на круизни компании и рент-а-кар фирми.

Препоръка:

Бих препоръчала, в бъдещата си научноизследователска работа, докторант Радостина Димитрова да проследи по-задълбочено ролята на туристическото предлагане при появата на свръхтуризъм в двете дестинации!

Въпроси:

С цел достойна защита предлагам на вниманието на докторанта два въпроса:

1. Как може да бъде подобро туристическото предлагане и конкурентната позиция на България в ролята ѝ на целогодишна дестинация?

2. Какъв подход може да бъде използван за увеличаване на разпознаваемостта на изследваните дестинации сред международните туристи?

8. Заключение

На базата на оценките, посочени в настоящото становище, считам, че докторатът на Радостина Димитрова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, неговия Правилник и Правилата на УНСС. Спазени са всички процедурни стандарти. Съобразно тези констатации **давам своята**

положителна оценка на така представения докторат и препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди на докторант Радостина Робертова Димитрова образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Туризм)”.

22.04. 2020
гр. Варна

Изготвил становището:
/Проф. д-р Таня Дъбева/